

Lagom perfekt. Erfarenheter av ohälsa bland unga tjejer och killar

Avhandling i sociologi vid Institutionen för samhällsvetenskaper, Linnéuniversitetet, Växjö, 2017. Utgiven på Arkiv förlag. Linda Hiltunen, filosofie doktor, institutionen för samhällsvetenskaper, Linnéuniversitetet, Växjö. E-post: linda.hiltunen@lnu.se.

En stor andel ungdomar i Sverige rapporterar självs kattad ohälsa. Det handlar i huvudsak om lättare psykiska besvär som oro, ängslan och nedstämdhet, men också somatiska besvär som exempelvis huvudvärk, ont i magen och problem med nattsömnen. Trots betydande forskningsinsatser finns luckor i den samlade kunskapen om ungdomars psykiska ohälsa, inte minst vad gäller deras egna uppfattningar och erfarenheter av ohälsa så som de själva förstår den. Avhandlingens syfte är att bidra med kunskap om hur ungdomar (16-19 år) själva uppfattar ohälsans orsaker samt hur upplevd ohälsa – eller risken för ohälsa – kan hanteras. Genomgående utforskas också vad genuskonstruktioner betyder för tjejers och killars erfarenheter av ohälsa. Avhandlingens teoretiska perspektiv har sin hemvist i symbolisk interaktionism och de analytiska begreppen hämtas från flera forskningsfält, t.ex. sociala ojämlikheter i hälsa, genus och hälsa, skolforskning och emotionssociologi. I studien används mixed-methods och datainsamlingen sker i tre steg. Först ombads studiens 497 deltagare att skatta sin hälsa i en enkät som utformades i linje med frågealternativ som dominerar på fältet. Därefter fick deltagarna med egna ord beskriva sina upplevelser och erfarenheter av ohälsa i uppsatsform. Dessa materialkällor har sedan kompletterats med ett mindre antal uppföljande intervjuer. I studiens första empiriska kapitel presenteras de statistiska analyserna och slutsatsen är

att andelen ungdomar som rapporterar självs kattad ohälsa är lika oroväckande hög i denna studie som i tidigare kartläggningsstudier. Med hjälp av regressionsanalyser dras också slutsatsen att social status och sociala relationer kan förklara variationer i hälsa samt att ohälsans utbredning och orsaker skiljer sig markant mellan tjejer och killar. De kvalitativa analyserna – som baseras på uppsatser och intervjuer – ger en mer detaljerad insyn i ungdomars vardag. I analysen urskildes tre centrala faktorer som unga själva menar ger upphov till rapporterad ohälsa: (1) statusrelationer, (2) relationer till jämnåriga och (3) förväntningar på skolprestationer. En viktig slutsats är att ohälsan gror i ungdomars strävan efter perfektion i livets olika sfärer. Därutöver visar genusanalysen att tjejer i större utsträckning än killar förhåller sig till normer och sociala förväntningar när det handlar om sociala jämförelser, sociala relationer och skolprestationer, vilket kan vara en förklaring till varför tjejer rapporterar mer ohälsa än killar. I ett sista empiriskt kapitel framgår att ungdomar använder både proaktiva och reaktiva strategier för att hantera ohälsa. Dock är resurserna för att utveckla framgångsrika strategier mot ohälsa ojämnt fördelade. Ungdomar som befinner sig långt från normen om perfektion och som på olika sätt är marginaliserade har mycket begränsade förutsättningar att hantera sin ohälsa och livssituation.

Nedan hittar ni en länk till abstract och mer info om studien:

<http://lnu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1107533&dsid=3241>